

12DE VERGADERING

VERGADERING VAN DINSDAG 22 JANUARI 1974

(Bijeenroepingsuur 13.30)

Ingekomen stukken	299; 309
Mededeling van een besluit van de Voorzitter	299
Aanneming van het wetsontwerp Voortbestaan van de Compañía Shell de Venezuela Limited als een Nederlandse vennootschap (12 333)	299
Behandeling en verwerping van het voorstel van orde van de heer Schwarz c.s. betreffende schorsing van de beraadslaging over de wetsontwerpen nrs. 11 373 en 11 374 tot een nader tijdstip	299-302
Behandeling en aanneming van de wetsontwerpen: Goedkeuring van de op 22 januari 1965 te Straats- burg tot stand gekomen Europese Overeenkomst ter voorkoming van radio-omroep- of televisieuitzendingen door stations buiten nationaal gebied (11 373); Wijziging van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (Stb. nr. 7) (bestrijding omroepuitzendingen buiten elk nationaal gebied) (11 374)	302-309
Indiening, behandeling en intrekking van een motie van de heer Gooden c.s. betreffende toepassing van de bevoegdheden, voortvloeiende uit de eventuele aanvaarding van de wetsontwerpen nrs. 11 373 en 11 374	303; 308

Voorzitter: de heer Thurlings

Tegenwoordig zijn 62 leden, te weten:

de heren Thurlings, Van der Maden, Horbach, De Rijk, Vergeer, Gooden, Terwindt, Schwarz, Mertens, Meuleman, De Jong, Teijssen, Martini, Maeijer, Kweksilber, De Zeeuw, Broeks, Steenbergen, Nederhorst, Versloot, Christiaanse, Kaulingfreks, Vugts, Maaskant, Meester, Mater, Kolthoff, Troostwijk, Verburg, Zoon, Franssen, Van Kuik, Kloos, Draijer, Van der Kruijs, Vermeer, Albeda, Maenen, Rijnders, Boukema, Diepenhorst, Brongersma, Rang, Elfferich, Tjeerdsma, Van Hulst, Beerekamp, Agterberg, mevrouw Wassen-van Schaveren, de heren Van Hemert tot Dingshof, De Vries, De Geer van Oudegein, Piket, De Wilde, Van Riel, Zoutendijk, Tonnaer, Polak, Boekman, Baas, IJmker, Van Wijk,

en de heren Van Agt, Vice-Minister-President, Minister van Justitie, Duisenberg, Minister van Financiën, Van Doorn, Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, Kooijmans, Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, en Van Hulst, Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat.

De Voorzitter: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering tot het bijwonen van de vergadering van:

de heren Louwes, Schuijt en Eisma, ook de volgende week, wegens verblijf buitenslands;

de heren Van der Werff en De Niet wegens het bijwonen van een vergadering van de Raad van Europa te Straatsburg;

de heer Koopmans, wegens verblijf buitenslands;

de heren Berghuis en Reijnen, wegens ziekte;

de heer Steenkamp, wegens dringende ambtsbezigheden;

de heer Heij, ook de eerstkomende weken, wegens ziekte;

de heer Letschert;

de heer Russell, wegens een sterfgeval.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Voorzitter

De Voorzitter: Ik deel voorts aan de Kamer mede dat ik, na overleg met het College van Senioren, heb besloten de openbare behandeling van het wetsontwerp Selectieve investeringsregeling (12 045), indien de schriftelijke voorbereiding tijdig zal zijn voltooid, te doen plaatsvinden op 5 februari a.s. en de behandeling daarvan voort te zetten op 12 februari a.s.

De lijst van ingekomen stukken ligt ter inzage voor de leden, met vermelding van de door mij ter zake gedane voorstellen. Tenzij enig lid hiertegen vóór het einde der vergadering bezwaar maakt, zal worden aangenomen, dat de Kamer besluit overeenkomstig de door mij gedane voorstellen.

Ingevolge artikel 41 van het Reglement van Orde liggen de notulen van de vorige vergadering ter inzage voor de leden. Tenzij enig lid hiertegen vóór het einde der vergadering bezwaar maakt, zal worden aangenomen, dat de Kamer deze notulen goedkeurt.

Aan de orde is de **stemming** over het wetsontwerp **Voortbestaan van de Compañía Shell de Venezuela Limited als een Nederlandse vennootschap (12 333)**.

Dit wetsontwerp wordt met 37 tegen 24 stemmen aangenomen.

Vóór hebben gestemd de heren Van Kuik, Van der Kruijs, Albeda, Maenen, Rijnders, Boukema, Diepenhorst, Rang, Elfferich, Tjeerdsma, Van Hulst, Beerekamp, Van Hemert tot Dingshof, De Vries, De Geer van Oudegein, Piket, De Wilde, Van Riel, Zoutendijk, Polak, Baas, Van der Maden, Horbach, Vergeer, Gooden, Terwindt, Mertens, Meuleman, De Jong, Teijssen, Maeijer, De Zeeuw, Christiaanse, Kaulingfreks, Vugts, Franssen en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heren Kloos, Draijer, Vermeer, Brongersma, Agterberg, mevrouw Wassen-van Schaveren, de heren Tonnaer, Boekman, IJmker, Van Wijk, De Rijk, Martini, Kweksilber, Broeks, Steenbergen, Nederhorst, Versloot, Maaskant, Meester, Mater, Kolthoff, Troostwijk, Verburg en Zoon.

De vergadering wordt voor enige ogenblikken geschorst en daarna hervat.

De Voorzitter: Ik moge in herinnering brengen, dat verleden week op verzoek van de Kamer de gelegenheid is geboden tot het houden van een derde termijn betreffende de wetsontwerpen nrs. 11 373 en 11 374 en dat tot dusverre daarvan alleen gebruik is gemaakt door de heer Schwarz ter indiening van een voorstel van orde.

Mijn voorstel aan de Kamer is nu dat wij eerst dit voorstel van orde afhandelen. Alle leden die daarop commentaar willen leveren, krijgen daartoe de gelegenheid evenals, desgewenst, de bewindslieden. Daarna zal het voorstel van orde in stemming worden gebracht. Ingeval het mocht worden aangenomen, zal de verdere behandeling van de wetsontwerpen nrs. 11 373 en 11 374 tot een nader tijdstip worden opgeschort; ingeval het mocht worden verworpen, zal ik de leden daarna de gelegenheid geven om, desgewenst, in derde termijn over de wetsontwerpen nog verder het woord te voeren. Ik verzoek de leden daarom het houden van beschouwingen die niet rechtstreeks met het voorstel van orde hebben te maken, te reserveren voor het - men zou het kunnen noemen - tweede gedeelte van de derde termijn.

Kan de Kamer zich hiermede verenigen? Mij blijkt dat dit inderdaad het geval is.

Aan de orde is de behandeling van het **voorstel van orde** van de heer Schwarz c.s., betreffende schorsing van de beraadslaging over de wetsontwerpen nrs. 11 373 en 11 374 tot een nader tijdstip (gedrukt stuk - Eerste Kamer, zitting 1973-1974, nr. 18e).

Voorzitter e.a.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Gooden** (K.V.P.): Mijnheer de Voorzitter! De toezeggingen, mededelingen en verwachtingen van de Minister van CRM, helaas pas gedaan in tweede termijn op de door mij reeds in eerste termijn gestelde en in tweede termijn herhaalde vragen, zullen voor de fractie van de K.V.P. aanleiding zijn in het vervolg van deze derde termijn een motie in te dienen, die inhoudelijk weergeeft de toezegging, waarom ik in eerste en tweede termijn bij de behandeling van deze wetsontwerpen verleden week heb gevraagd.

Wij zijn voornemens de behandeling van deze wetsontwerpen voort te zetten. Wij willen die behandeling niet opschorten en zullen onze steun aan het voorstel van orde van de heer Schwarz niet geven.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Mijnheer de Voorzitter! Over de positie van de Eerste Kamer wordt verschillend gedacht. Onze fractie staat op het standpunt dat bij wijziging van de Grondwet de Eerste Kamer moet worden opgeheven. Zolang wij hier zitten, doen wij het werk zo goed mogelijk en hebben er nooit behoefte aan gehad dit werk belachelijk te maken of te frustreren, noch om deze Kamer dingen te laten doen in strijd met haar taak. Door de motie van orde die ons wordt voorgelegd dreigt dit te gebeuren. De onderhavige wetten zijn in juni vorig jaar in de Tweede Kamer aangenomen. Ze hebben hier een maximale uitvoerige behandeling gehad, inclusief hearings.

Nu na voltooide behandeling de stemming weer uit te stellen, is in strijd met de positie van deze Kamer. Het is onze taak wetten al of niet aan te nemen. Ze op de lange baan te schuiven is een oneigenlijk gebruik van deze bevoegdheden.

Uitstel tot het nemen van een besluit totdat een beleidsnota van de zijde van de Regering is verschenen, is een nietszeggende beslissing. Immers, het verschijnen betekent op zich zelf niets. Er is geen enkele zekerheid wanneer de Tweede Kamer deze zal behandelen en behandeling door de Eerste Kamer is ongebruikelijk. Hier wordt dus alleen een poging gedaan van het nemen van een beslissing af te komen. Ik begrijp nu, dat het voornemen om de motie te wijzigen geen werkelijkheid wordt. Ik zal dus over de tweede motie, die zo mogelijk nog vreemder was, niet spreken.

De **Voorzitter**: U vergist zich. Er is een voorstel van orde, maar geen motie.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Mijnheer de Voorzitter! U hebt gelijk. Ik zal over het voorstel van orde zoals het misschien nader zou zijn geformuleerd niet spreken. Wij achten hoe dan ook het aan de orde zijnde voorstel in strijd met de taakopvatting van deze Kamer, daar aanneming wetgevingsweigerings zou betekenen. Wij zullen dus tegen het voorstel stemmen.

De heer **Tonnaer** (P.P.R.): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan heel kort zijn, want ik onderschrijf de opvatting die zojuist door de heer Broeks naar voren is gebracht. Het voorstel van de heer Schwarz is in feite een uitnodiging aan de Kamer, de beslissing over de aan de orde zijnde wetsontwerpen op te schorten voor een termijn van circa een half jaar. Dat betekent dat de Kamer wordt uitgenodigd, wat betreft haar wetgevende werk in staking te gaan. Het komt mij voor dat dit middel, het in staking gaan bij de wetgeving, deze Kamer niet past. Onze opdracht is, mede te werken aan de afwikkeling van de wetgeving; op een zeer eenvoudige manier gezegd: af te werken hetgeen vanuit de Tweede Kamer tot ons komt.

Daarnaast speelt in de formele sfeer nog een tweede bezwaar, namelijk dat de Kamer wordt uitgenodigd, de beslissingen over de wetsontwerpen te koppelen aan een uitspraak die de Minister moet doen op grond van een andere wet. Indien het voorstel zou worden gedaan, de beslissing voor een beperkte tijd op te schorten op basis van uitspraken van de Minister die men, aan de hand van deze wet, wenste, zouden de zaken nog anders liggen. Nu wordt in feite gekozen voor een oneigenlijk gebruik. Van de Minister wordt een uitspraak verlangd aan de hand van de Omroep-

Tonnaer e.a.

wet, die bij de vaststelling van de onderhavige wetsontwerpen slechts zijdelings aan de orde is. Daarom zullen wij geen steun geven aan het voorstel van de heer Schwarz.

De heer **Polak** (V.V.D.): Mijnheer de Voorzitter! Veronica zal de geschiedenis ingaan om vele redenen, maar ook omdat het grote staatsrechtelijke beschouwingen heeft ontlokt aan ter zake zeer deskundige sprekers. Er zijn hier aankondigingen van harakiri en dergelijke gedaan. Ik meen dat die beschouwingen niet geheel onweersproken kunnen blijven.

Deze Kamer heeft alle rechten die een wetgevend lichaam heeft. Net zoals de Tweede Kamer haar eigen werkschema bepaalt als zij een wetsontwerp in behandeling wil nemen, heeft de Eerste Kamer daartoe het recht. Als zij in meerderheid vindt, dat een onderwerp niet rijp is voor behandeling, is zij volkomen gerechtigd, die uit te stellen. Al zou er een deurwaarder komen namens de Tweede Kamer of de Regering, dan zou zij toch rustig haar gang kunnen gaan. Mijn fractie meent dat deze Kamer nog wel een tijdje mag blijven. Zolang zij er is, menen wij dat wij ook op de rechten van deze Kamer moeten staan. Als deze Kamer vindt, dat een bepaald stuk van belang is voor de bepaling van haar standpunt, is zij volkomen gerechtigd, een bepaalde behandeling uit te stellen tot het betreffende stuk er is. Of het ontbrekende stuk precies dezelfde wet betreft of niet, is een zo formele onderscheiding dat ik mij erover verbaas, dat die door iemand uit Limburg te berde wordt gebracht. Ik begrijp overigens zijn standpunt wel en ook het standpunt van de heer Broeks. Zij vinden nu eenmaal dat de Omroepwet met deze wetten niets te maken heeft. Dat is nu juist, hetgeen hen en ons verdeeld houdt.

De heer **Tonnaer** (P.P.R.): Maar bent u niet van mening, dat het uit een oogpunt van procedure toch veel fraaier was geweest, als de heer Schwarz zijn wensen in een motie had neergelegd?

De heer **Polak** (V.V.D.): Waarom moet het een motie zijn? De heer Schwarz kan het zelf wel verdedigen, maar ik zie, eerlijk gezegd, het verschil niet.

De heer **Tonnaer** (P.P.R.): Daar zit toch wel een heel duidelijk verschil tussen, want met een voorstel van orde betoogt u impliciet dat u een uitstel van de stemmingen bewust wil accepteren als politiek pressiemiddel, dat deze Kamer zou moeten hanteren.

De heer **Polak** (V.V.D.): Ik praat helemaal niet over pressiemiddel! Ik wil alleen weten, wat de Minister wil gaan doen.

De heer **Tonnaer** (P.P.R.): Het is een conclusie, die ik mijns inziens terecht uit uw opmerkingen trek.

De heer **Polak** (V.V.D.): U mag de conclusies trekken, die u wilt trekken. Ik kan die kronkels niet allemaal volgen. Het ligt niet op mijn weg, pressie uit te oefenen, maar ik wil het nog wel eens voor u uitleggen.

Mijnheer de Voorzitter! De Minister heeft toegezegd, althans gezegd, dat hij het zeer onwaarschijnlijk acht in de tijdrekening, dat deze wetten in werking zullen treden alvorens hij een beslissing zal hebben genomen over de aanvraag van de Veronica Omroep Organisatie. Dat lijkt een heel mooie toezegging, maar hij heeft zelf gezegd, dat die twee dingen niets met elkaar te maken hadden, omdat de aanvraag van Veronica een zendmachtiging betreft. Veronica moet dan een volledig programma brengen. Er komt dan nog een AVRO of een TROS of hoe men het ook noemen wil – misschien wordt het wel een VPRO – bij en ik vind het nog de vraag, of dat zo'n voordeel is. Het ging en gaat althans mijn fractie er vooral om, dat de velen, die een programma à la Veronica willen, dat programma ook moeten kunnen horen. Wie dat dan uitbrengt, is punt 2. Dat is voor ons niet de hoofdzaak. Die hoofdzaak is, dat er een programma komt en blijft zoals Veronica dat nu uitzendt. Dat zal niet gebeuren, ook als de aanvraag van Veronica wordt ingewilligd, want dan zal Veronica met een volledig programma moeten komen. Wij krijgen dan dus een zelfde programma als wij er al vijf of zes hebben. Dat is nu juist, wat

Polak e.a.

wij niet willen. Daarom hopen wij vurig dat in de beleidsnota mogelijkheden zullen worden geopend, opdat er overeenkomstig een wens van een groot deel van het Nederlandse volk een programma blijft als Veronica thans levert. Wij kunnen alleen weten of de Minister daartoe bereid is, als wij die beleidsnota hebben. Daarom is het zeer ter zake en een volkomen juiste zaak om te zeggen: Wij kunnen – zo is ons standpunt ook van het begin af aan geweest – hierover pas beslissen als wij weten, of er een mogelijkheid is dat er een programma in de trant van Veronica blijft. Daarom zal mijn fractie dit voorstel van orde met opgewektheid steunen.

De heer **Piket** (C.H.U.): Mijnheer de Voorzitter! Wij moeten thans beslissen over het voorstel van orde van de heer Schwarz, dat door vier anderen mede is ondertekend. Ik geloof dat de heer Broeks zich vergist, als hij zegt dat wij tegen de Grondwet zouden handelen wanneer dit voorstel van orde zou worden behandeld en zelfs zou worden aangenomen.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Heb ik dat gezegd?

De heer **Piket** (C.H.U.): Althans woorden van gelijke aard en strekking. Wij hebben hier een voorstel van orde, als bedoeld in artikel 33. Artikel 35 luidt: „Een voorstel van orde, als bedoeld in artikel 33, kan betrekking hebben op het onmiddellijk sluiten van de beraadslaging van de zijde der Kamer of het schorsen van de beraadslaging tot een nader te bepalen tijdstip.”

Niets anders wordt in dit voorstel van orde gevraagd.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Ik begrijp dat u er bezwaar tegen hebt, te debatteren tegen wat ik heb gezegd, want het is gemakkelijker te debatteren tegen wat ik niet heb gezegd.

De heer **Piket** (C.H.U.): Dat zullen wij later aan de hand van de *Handelingen* nog eens even bezien, mijnheer Broeks.

De heer **Nederhorst** (P.v.d.A.): Ik zou u hierbij de letterlijke tekst van het betoog van de heer Broeks willen overhandigen, mijnheer Piket. Dan kunt u daarin lezen, wat de heer Broeks precies heeft gezegd.

De heer **Piket** (C.H.U.): Dat zou de Kamer nu te veel ophouden, mijnheer Nederhorst. Wij kunnen misschien een vierde instantie hebben om daarop nader terug te komen.

Gehoord de beraadslagingen van de vorige week, waarin de Minister nog niet zulke deugdelijke toezeggingen heeft gedaan, zou mijn fractie toch wel begeren, dat dit voorstel van orde wordt aangenomen en dat de beraadslaging tot een nader tijdstip wordt geschorst, totdat de door de Minister van CRM toegezegde nota medio 1974 zal zijn ingediend en wij de gelegenheid hebben gehad ons daarover uit te laten.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Dat laatste staat niet in het voorstel van orde.

De heer **Ijmker** (C.P.N.): Mijnheer de Voorzitter! Ik meen te kunnen volstaan met een enkele opmerking. Twee keer – in de Tweede Kamer en ook in deze Kamer – is ons standpunt uiteengezet en nu wel algemeen bekend. U weet, dat wij ons tegen overhaasting, tegen een geforceerde behandeling van beide wetsontwerpen hebben gekeerd, en dat is nuttig geweest. Ik meen namelijk te kunnen constateren, dat er bij andere partijen verandering in standpunt is opgetreden, zelfs – dat is toch zeker niet van belang ontbloeit – bij regeringspartijen. Dit geldt in het bijzonder voor D'66, die het initiatief voor het onderhavige voorstel van orde heeft genomen en verleden week toch nogal uitdrukkelijk is opgetreden. Dit D'66-optreden heeft kennelijk de houding van een deel van de K.V.P. beïnvloed, die aanvankelijk als promotor voor de wetten tegen het zeeschip Veronica is opgetreden. Dat is toch een interessante ontwikkeling.

Wij kunnen niet alle bedoelingen van het voorstel van orde vroeden en doorgronden. Toch menen wij, dat een aantal om-

Ijmker e.a.

standigheden voor uitstel kunnen pleiten, zeker nu veranderingen binnen regeringspartijen optreden en nog geen alternatief voor Veronica, dat toch aan nieuwe luisterbehoeften voldoet, is gevonden.

Het is van betekenis, dat nog wat meer tijd wordt gegeven voor bezinning door de stemming over de wetten uit te stellen. Ik wil daarbij opmerken, dat de ondertekenaars van het voorstel van orde tot nu toe kennelijk nalaten de enige mogelijke consequentie te trekken en wel tegen de wetsontwerpen te stemmen. Misschien dat enig uitstel hen ook in dat opzicht aan het denken kan krijgen.

Wij steunen derhalve het voorstel van orde. Wij zien niet, dat de Kamer dit niet zou mogen doen. Nergens blijkt, dat het voorstel van orde in strijd is met de wet, noch met het reglement van orde van deze Kamer.

De heer **Boukema** (A.R.P.): Mijnheer de Voorzitter! Ten aanzien van het voorstel van orde van de heer Schwarz zou ik eerst willen ingaan op hetgeen de heer Broeks heeft gezegd. Ik ben wat dat punt betreft het meer eens met de heer Polak dan met de heer Broeks. Ik meen dat de Kamer inderdaad het recht heeft om de behandeling van een wetsontwerp op te schorten totdat zoveel informatie is verkregen als noodzakelijk wordt geacht om een verantwoorde beslissing te nemen. Ik vind echter dat het volstrekt onjuist is om de behandeling op te schorten. In het algemeen moet men de zaken zo snel mogelijk afdoen en moet men alleen als er zeer zwaarwegende motieven aan ten grondslag liggen, een zaak op de lange baan schuiven, want daar komt het voorlopig toch op neer.

Bovendien heb ik bezwaar tegen het aanbrengen van de koppeling, in die zin dat de beslissing over de wetsontwerpen die aan de orde zijn afhankelijk wordt gemaakt van hetgeen de Regering denkt te gaan doen ten aanzien van de Omroepwet en ten aanzien van een aantal zendtijdaanvragen, die voor ons liggen. Ik ga ervan uit dat de Minister de aanvraag van de VOO zal behandelen in overeenstemming met de voorschriften, die de wet daarvoor biedt. Ik ga er ook van uit – ik kan dat doen op basis van wat de Minister de vorige keer in tweede instantie heeft gezegd –, dat hij de zaak niet zal traineren. De wet staat hem dat trouwens nauwelijks toe.

Ik heb dan ook geen enkel motief om het voorstel van orde van de heer Schwarz te steunen.

De heer **Schwarz** (D'66): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan tot mijn genoegen mededelen, dat ik het geheel eens ben met de heer Broeks, althans voor zover hij zegt dat het de taak van deze Kamer is, zolang zij nog bestaat – hoe wij over het voortbestaan van deze Kamer denken, is wel bekend –, wetten aan te nemen of te verwerpen en niet wetgeving te weigeren. Als ik de heer Broeks verkeerd citeer, wil ik graag het spiekbrieffje van de heer Nederhorst zien.

De heer **Piket** (C.H.U.): Dat heb ik op het ogenblik in handen.

De heer **Schwarz** (D'66): Maar daar volgt niet uit dat het deze Kamer verboden zou zijn om, alvorens een wetsontwerp aan te nemen, zich terdege te beraden over de consequenties die het aannemen van zo'n wetsontwerp met zich brengt voor alle mogelijke andere toestanden in Nederland en voor Nederlanders die daar belang bij hebben. Terwijl het totaal niet de suggestie van mijn voorstel van orde is, de beslissing over het wetsontwerp zo maar eens uit te stellen, zoals de heer Boukema indiceerde, is het naar onze mening wel zo dat de wetten in beginsel zeer nodig en nuttig zijn – ik heb dat ook in eerste termijn gezegd –, maar dat de timing op het ogenblik gewoon niet adequaat is, omdat de consequenties niet behoorlijk zijn geregeld.

Als wordt gezegd, dat er geen koppeling mag zijn tussen deze wetsontwerpen en het omroepbestel, ontkennen wij de juistheid van die uitspraak. Het is wel degelijk zo dat aanvaarding van deze wetsontwerpen de bestaande illegale zender Veronica en de andere Noordzeezenders het werken onmogelijk maakt. Een consequentie daarvan is de aanvraag van Veronica voor een

Schwarz

zendmachtiging. De consequentie daarvan ligt duidelijk in het gebied van de omroeppolitiek en de omroepwetgeving. Die zaken zijn wellicht niet de jure maar wel de facto onverbidlijk gekoppeld.

Het gevolg is het wegvallen van een programma, waarin heel veel Nederlanders – niet alleen jongeren, maar ook heel veel fabrieksarbeiders, ouden van dagen en invaliden – buitengewoon veel plezier hebben. Dit bedenkende, weigeren wij mee te werken aan de totstandkoming van een wetgeving waarin die consequenties niet zodanig zijn opgevangen dat er een alternatief is. Vandaar, ...

De heer **Versloot** (P.v.d.A.): U weigert wel medewerking, grijp ik.

De heer **Schwarz** (D'66): ... dat wij zeggen dat er een alternatief moet komen en vandaar de koppeling van ons voorstel van orde aan de beleidsnota. Wij hebben er het volste vertrouwen in, dat deze Regering in die beleidsnota allerlei oplossingen en alternatieven zal voorstellen, waarmee men kan werken.

Ten slotte nog een opmerking over de timing aan de hand van de beleidsnota, mijnheer de Voorzitter. Dat heeft het grote voordeel dat de Minister dit in eigen hand heeft. Hoe eerder hij komt met de beleidsnota of een deel daarvan, waarin dit wordt geregeld, hoe eerder de stemming hier zal kunnen plaatsvinden. De heer **Broeks** merkte in dit verband op: „Het kan nog zo lang duren, eer de Tweede Kamer de beleidsnota heeft behandeld; het einde is niet in zicht”. Vandaar, dat ik hem aanraad de gedrukte tekst nauwkeurig te lezen. Daar staat: totdat de beleidsnota is verschenen. Dat tijdstip is niet in handen van de Tweede Kamer, maar in handen van de Minister.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Mijnheer de Voorzitter! Wat de heer Schwarz wil, althans betoogt te willen, is dat de Omroepwet wordt gewijzigd. Die wordt niet gewijzigd door een nota, maar door een voorstel, na de nota, aan de Tweede Kamer en aan de Eerste Kamer. Het verschijnen van de nota op zich zelf zegt niets, behalve een voornemen van de Regering. Voornemens van de Regering zijn niet voldoende om wetten te wijzigen.

De heer **Polak** (V.V.D.): Wel om wetten aan te nemen.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Om ze aangenomen te doen krijgen!

De heer **Schwarz** (D'66): Mijnheer de Voorzitter! Helaas heb ik de getypte tekst van mijn betoog niet voor mij, maar ik weet zeker dat ik niet heb gezegd, dat de Omroepwet moet worden gewijzigd. Wel heb ik gezegd dat wij met buitengewone belangstelling uitzien naar de beleidsnota van de Minister en dat de beleidsvoornemens van deze Regering, waarin wij zoveel vertrouwen hebben, voor ons voldoende aanleiding zijn om daarna tot de stemming over te gaan.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): U weet niet eens, dat de wet moet worden gewijzigd! U kent de materie niet!

De heer **Van Riel** (V.V.D.): Ik kan wel merken, dat D'66 nog maar 1 pct. van de stemmen krijgt.

Minister **Van Doorn**: Mijnheer de Voorzitter! Ik herhaal, dat de Regering het volgen van het ordevoorstel van de heer Schwarz ontraadt. Zij doet dat op de gronden, die verleden week in eerste en vooral tweede termijn zijn gegeven. De Regering is van mening, dat het wenselijk is en zelfs urgent moet worden genoemd dat deze wetsontwerpen, nu deze materie al zoveel jaren aan de orde is, worden afgedaan.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **Voorzitter**: Op verzoek van de heer Schwarz schors ik de vergadering voor enige tijd.

Voorzitter e.a.

De vergadering wordt te 14.12 uur geschorst en te 14.30 uur hervat.

Het voorstel van orde van de heer Schwarz wordt verworpen met 43 tegen 19 stemmen.

Tegen hebben gestemd de heren Maaskant, Meester, Mater, Kolthoff, Troostwijk, Verburg, Zoon, Franssen, Van Kuik, Kloos, Van der Kruijs, Vermeer, Albada, Maenen, Boukema, Diepenhorst, Brongersma, Elfferich, Tjeerdsma, Agterberg, Tonnaer, Van der Maden, Horbach, De Rijk, Vergeer, Gooden, Terwindt, Mertens, Meuleman, De Jong, Teijssen, Martini, Maeijer, Kweksilber, De Zeeuw, Broeks, Steenbergen, Nederhorst, Versloot, Christiaanse, Kaulingfreks, Vugts en de Voorzitter.

Vóór hebben gestemd de heren Draijer, Rijnders, Rang, Van Hulst, Beerekamp, mevrouw Wassen-van Schaveren, de heren Van Hemert tot Dingshof, De Vries, De Geer van Oudegein, Piket, De Wilde, Van Riel, Zoutendijk, Polak, Boekman, Baas, IJmker, Van Wijk en Schwarz.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van de wetsontwerpen:

Goedkeuring van de op 22 januari 1965 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Overeenkomst ter voorkoming van radio-omroep- of televisie-uitzendingen door stations buiten nationaal gebied (11 373);

Wijziging van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (Stb. nr. 7) (bestrijding omroepuitzendingen buiten elk nationaal gebied) (11 374).

De beraadslaging wordt hervat.

De heer **Meuleman** (S.G.P.): Mijnheer de Voorzitter! Bij de behandeling van de wetsontwerpen 11 373 en 11 374 vorige week in deze Kamer heb ik niet aan de beraadslagingen deelgenomen. Ik ben van de gedachte uitgegaan dat anderen, specialisten op het terrein van de omroepproblematiek, wel een bijdrage zouden leveren. Ik ben in deze gedachte niet beschaamd. In alle welsprekendheid is er gediscussieerd. Het pro en het contra van de wetsontwerpen zijn naar voren gebracht. Ik heb toen met aandacht geluisterd en enige kanttekeningen gemaakt bij de inbreng van de zijde van de Kamer, alsook bij de beantwoording door de Ministers en de Staatssecretaris.

Aan de ene kant kwamen diverse bezwaren tegen de wetsontwerpen naar voren, namelijk dat Veronica al zo lang heeft bestaan, dat zij een grote aanhang heeft, dat men de reddingsboei moet uitwerpen en dat er geen overgangsmaatregelen zijn. Ten slotte werd ervoor gepleit, geen lacunes te scheppen, hetgeen heeft geleid tot het voorstel van orde dat is ingediend en zojuist is verworpen.

Aan de andere kant werd gesteld, dat beide wetsontwerpen dienen te worden aanvaard en dat de gesloten verdragen moeten worden uitgevoerd.

In het jaar dat ik lid van deze Kamer mag zijn, zijn er reeds wetsvoorstellen geweest waarmee ik meer moeite had dan met dit voorstel. Het kan de Kamer bekend zijn, dat ik ook tegen het huidige omroepbestel in zijn totaliteit mijn ernstige bezwaren heb, daar vele programma's, gelukkig niet alle, de christelijke grondslagen ondermijnen, de openbare orde soms wordt verstoord en de goede zeden worden aangetast.

Met deze wetsontwerpen kan ik akkoord gaan. Ik heb er echt geen enkele moeite mee. Verdragen sluiten en niet nakomen of bekrachtigen is een dubieuze of, liever gezegd, een slechte zaak. Dat met de uitvoering en bekrachtiging van deze verdragen zolang is gedraald, door welke omstandigheden dan ook, mag geen reden zijn om thans de overeenkomst niet na te komen.

Gelijk andere omroepverenigingen bij hun uitzendingen aan bepaalde regels zijn gebonden en aan voorwaarden moeten vol-

Meuleman e.a.

doen, gelijk bij voorbeeld de Evangelische Omroep een paar jaar geleden aan de wettelijke eisen moest voldoen, zal ook ten aanzien van Veronica de wet dienen te worden gehandhaafd. Als alle ons omringende landen de overeenkomst hebben goedgekeurd en wij het enige land zijn dat tegen alle regels in toereert, dat vanaf de zee radio-uitzendingen worden verzorgd, wordt het tijd dat er een einde komt aan de uitzonderingspositie die Nederland inneemt.

Mijnheer de Voorzitter! Veronica mag van mij wel verdwijnen. Wij hebben geen behoefte aan pop-, jazz- of beatmuziek, ook niet aan vervanging of uitbreiding en beslist niet aan nachtuitzendingen. Wanneer wij dit stellen, zouden wij de Regering willen vragen, bij de huidige zendgemachtigden een strengere controle uit te voeren op de programma's die de toets van het christelijk levensbeginsel niet kunnen doorstaan.

Met voldoening heb ik van de Minister gehoord, dat het hospitaal-kerkschip „De Hoop” de arbeid ongestoord mag voortzetten, vanwege de bijzondere taak in het kader van de visserij en de sociale en medische taak. Dat is juist.

Mijnheer de Voorzitter! Ik wil in het kort stellen, dat de rechtsongelijkheid moet worden opgeheven en dat wij ons niet mogen laten leiden door de wil van het volk. Volksgunst mag nooit gaan boven rechtszekerheid en daarom mogen, wat mij betreft, de Noordzee-zenders verdwijnen, want de programma's zijn gebaseerd op een levensbeschouwing, die niet de onze is en waarin wij iedere christelijke inspiratie missen, aldus mijn partijgenoot, de heer Van Rossum, in de Tweede Kamer. Gaarne wil ik deze woorden onderschrijven.

De conclusie kan zijn, dat ik mijn stem vóór de wetsontwerpen zal uitbrengen.

De heer **Gooden** (K.V.P.): Mijnheer de Voorzitter! Na hetgeen zoëven is gepasseerd, zijn wij ten aanzien van de afhandeling van de onderhavige wetsontwerpen naar onze mening weer op de rechte weg. Ik behoef niet in herhaling te treden omtrent de verschillen van mening, die er ten aanzien van Veronica in den lande en ook in onze fractie bestaan. Men zou er een drietal kunnen onderscheiden. Er zijn groeperingen in het land, die de mening van de heer Meuleman volledig onderschrijven. Er zijn groeperingen, die menen dat Veronica in de vorm, waarin zij thans opereert, in een grote behoefte voorziet en er zijn anderen, die menen dat Veronica moet voortgaan op de weg, die Veronica zelf heeft gekozen, namelijk om binnen het kader van het bestaande omroepbestel – eventueel in de toekomst te wijzigen – te trachten te vertolken, wat zij meent voor haar aanhang te moeten doen.

In eerste instantie heb ik gezegd, dat in onze fractie een niet onbetekenend aantal leden van mening is, dat de achterban van Radio Veronica zich via de Veronica Omroep Organisatie zou kunnen ontwikkelen tot een maatschappelijke groepering, die terecht een beroep doet op toelating als zendgemachtigde op basis van artikel 13 van de Omroepwet. Het was om die reden, dat ik in eerste termijn – en ik moest het helaas in tweede instantie herhalen – van de zijde van de bewindslieden bepaalde toezeggingen heb gevraagd voor het geval deze wetsontwerpen, waarover straks zal worden beslist, aan de Regering bevoegdheden zouden geven. In wezen heb ik gevraagd, of de Regering de Kamer wilde toezeggen, van de bevoegdheden, welke bij een eventuele aanvaarding van de onderhavige wetsontwerpen ter beschikking komen, geen gebruik te zullen maken ten aanzien van de zeezender Veronica – en ik vermeld uitdrukkelijk Veronica en niet de andere zenders – voordat de Minister een beslissing heeft genomen over de aanvraag voor een zendmachtiging door de VOO op basis van artikel 13 van de Omroepwet. Mijnheer de Voorzitter! Ik moge u hierbij een motie ter zake overhandigen.

De **Voorzitter**: Door de heren Gooden, De Jong, Van Hulst, Teijssen, De Geer van Oudegein, Vergeer en Van der Maden wordt de volgende motie voorgesteld:

„De Kamer,

gehoord de toezegging van de Minister van Cultuur, Recrea-

Voorzitter e.a.

tie en Maatschappelijk Werk dat de wetsontwerpen 11 373 en 11 374 ten aanzien van hun inwerkingtreding niet van elkaar losgekoppeld zullen worden;

gehoord de uitspraak van de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk dat het hoogst onwaarschijnlijk moet worden geacht dat de onderhavige wetsontwerpen in werking kunnen treden voordat over de aanvraag van de V.O.O. – na tijdige ontvangst van het advies van de Omroepraad – een beslissing kan worden genomen;

verzoekt de Regering aan de Kamer te willen toezeggen van de bevoegdheden, welke bij een eventuele aanvaarding van de onderhavige wetsontwerpen ter beschikking komen, geen gebruik te zullen maken ten aanzien van de zeezender Veronica, voordat de Minister een beslissing heeft genomen over de aanvraag voor een zendmachtiging door de V.O.O. op basis van artikel 13 van de Omroepwet,

en gaat over tot de orde van de dag.”

De heer **Gooden** (K.V.P.): Mijnheer de Voorzitter! Ik meen, dat de tekst van de motie zo duidelijk is, dat ik daaraan na hetgeen ik hierover in vorige termijnen heb gezegd, weinig heb toe te voegen. Het antwoord van de bewindslieden wachten wij met belangstelling af.

De heer **Ijmker** (C.P.N.): Mijnheer de Voorzitter! Nu gebleken is, dat een meerderheid niet wil wachten tot een werkelijk alternatief voor Veronica is gevonden en de stemming thans wil laten doorgaan, heb ik behoefte aan een korte stemverklaring.

Wij hebben onze ernstige bezwaren al eerder tot uiting gebracht. Wij menen dat er geen enkele aanleiding is het Europese verdrag en de daaruit voortvloeiende wijziging van de Telegraaf- en Telefoonwet goed te keuren. Integendeel. Wij hebben al eerder uiteengezet, dat het zogenaamde Europese verdrag niet alleen op onbevredigende wijze een einde dreigt te maken aan het zeeschip Veronica, maar in strijd is met de Nederlandse rechtsbeginselen. Wij zullen dus tegen de beide wetsontwerpen stemmen.

De heer **Piket** (C.H.U.): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst zou ik de heer Broeks willen zeggen, dat ik intussen, dank zij zijn fractiegenoot, kennis heb kunnen nemen van de geschreven tekst, die hij heeft voorgedragen en dat daar inderdaad in staat, dat zijn fractie op het standpunt staat dat bij wijziging van de Grondwet de Eerste Kamer moet worden opgeheven, maar dat daarin niet staat dat wij ongrondwettelijk zouden handelen. Er staat wel in, dat de Kamer in strijd met haar taak zou handelen en in strijd met de positie van deze Kamer. Ik heb dat wat vermengd. Ik wil voor zoveel ik gezegd zou hebben, dat beweerde is, dat wij tegen de Grondwet zouden handelen, daarvoor mijn welgemeende verontschuldiging aanbieden. Ik zou thans willen overgaan tot de orde van de dag.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Ik ben diep ontroerd.

De heer **Piket** (C.H.U.): Dank u zeer. Ik had van u ook niet anders verwacht.

Nu ons de gelegenheid is geboden nog enige opmerkingen te maken in derde termijn, zou ik nog een paar kwesties aan de orde willen stellen.

Ten eerste. Veroorzaakt Radio Veronica werkelijk overlast aan andere zenders?

Ten tweede. Is het zo bijzonder erg, dat Nederland deze situatie nog niet heeft geregeld?

Ten derde. Is er geen alternatief voor Radio Veronica?

Ten vierde. Ik haak aan bij hetgeen de heer Gooden zojuist heeft gezegd: Wat gaat de Minister doen met betrekking tot Radio Veronica?

Naar aanleiding van mijn eerste opmerking, of de toestand op de verschillende kanalen nu zo verschrikkelijk urgent is dat Radio Veronica onmiddellijk moet verdwijnen, het volgende. De Staatssecretaris Van Hulst heeft mij daartoe eigenlijk uitgenoo-

Piket

digd, omdat hij de vorige keer in tweede termijn heeft gezegd, dat ik dat niet voldoende weersproken had, en dat hij dus om die reden moest aannemen dat wat hij gezegd had, juist was. Ik ben bijzonder blij, dat ik nu in de gelegenheid ben alsnog enige kanttekeningen te plaatsen.

In de nota naar aanleiding van het eindverslag van 8 januari wordt gesteld, dat circa 10 000 luisteraars van het Verenigd Koninkrijk storing zouden ondervinden door Radio Veronica op 557 kHz (of 538 m). Op 18 september 1972 is Radio Veronica op deze frequentie gaan uitzenden. Na die datum is men in Engeland gestart met het commercieel station Bettersbea op deze golflengte door middel van de Independent Broadcasting Administration. Maar de Engelse commerciële stations moeten werken als regionale stations. Hun luisterbereik moet volgens de bilaterale overeenkomst beperkt blijven tot het Engelse luistergebied.

Dat zou mogelijk geweest zijn, als Engeland voor het in gebruik nemen van deze golflengte had gezorgd voor gerichte antennes. Maar dat is tot op heden nog niet het geval. Wanneer dat wel zou zijn geschied, was van storing praktisch geen sprake geweest. Bovendien zou uit de laatste metingen bekend zijn – ik neem aan dat dit ook de PTT bekend is – dat het commercieel station Bettersbea hier te lande en in België een veldsterkte vertoont van ongeveer 350 microvolt per meter, terwijl normaal is 40 of 50 microvolt per meter. Bovendien is dit station op het spectrum van 1 mei 1973, waarin alle stations staan vermeld, niet eens aangegeven.

Ten tweede geloof ik niet dat Nederland zo'n figuur zal slaan op de conferentie van Genève. Op de conferentie van Kopenhagen in 1948 is in de middengolf voorzien voor 600 zenders met een totaal vermogen van 16 200 kW. Op 1 november 1972 bleken er al 1448 zenders met een totaalvermogen van 54 200 kW te zijn. Bovendien wenst niet alleen Nederland uitbreiding van het aantal kanalen op de middengolf, maar ook vele andere landen in Europa.

Ten derde de vraag of er nu werkelijk geen alternatief is. De PTT zou naarstig gezocht hebben naar een frequentie op de middengolf. Dat zou zo moeilijk zijn, volgens de Staatssecretaris, op de 445 m, vooral gezien de houding van Rusland en Frankrijk. Marseille zendt uit met een vermogen van 150 kW. Het is dus waarschijnlijk dat dit nog de nodige zorgen zal baren aan Franse zijde. Ook deze kwestie zal wel lange tijd vergen, voordat ze volkomen is geregeld. Op de conferentie van 4 oktober a.s. in Genève zal men trachten ten minste 15 stations erbij te creëren. Daarvoor moge ik verwijzen naar het Journal des Télécommunications van november 1973, vol. 40. Ir. Harby heeft die mogelijkheid nog bevestigd. De bedoeling zou dan zijn de bandbreedte van de 9 kHz te verminderen tot 8 kHz. Dat is het kleine gedeelte op de band, waar men moet zoeken om het station goed te ontvangen. Een en ander moet mogelijk zijn volgens deskundigen en voordat de conferentie begonnen is, is deze methode in de praktijk al toegepast en wel op kanaal 1 en 2. Boedapest werkt op kanaal 2 op de 539 kHz; Algerije en Zwitserland op kanaal 1 op 529 kHz. Na bilaterale afspraken medio 1973 zijn Algerije en Zwitserland gaan schuiven. Zwitserland is toen gegaan van 529 naar 527 kHz en Algerije naar 533 kHz. In feite ligt er dus voor Europa een nieuw kanaal open op de 533 kHz, want Algerije ligt wel zo'n 2000 kilometer van Noord-Europa. Het zendt uit met 600 kW en kan dus nimmer last hebben van een zender zoals Veronica van 10 kW. Zwitserland zendt op zijn nieuwe frequentie van 527 kHz uit met 500 kW overdag en

Staatssecretaris **Van Hulten**: Mijnheer de Voorzitter! Er wordt steeds gesproken over kWh. Mag ik weten over welk begrip het gaat: kW of kHz?

De heer **Piket** (C.H.U.): Het gaat over kHz. Het kan zeker tot 1975 gebeuren, mijnheer de Voorzitter. In dat jaar zal de nieuwe frequentieverdeling plaatsvinden. Nederland zou dan ook van die frequentie gebruik kunnen maken, ook als Radio Veronica gebruik zou maken van de frequentie van 557 kHz. Als er een of twee kleine zenders werden gebruikt met gerichte antennes, zou die mogelijkheid zeker bestaan.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Mijnheer Piket, Het zou voor ons wat gemakkelijker zijn als u zich in meters uitdrukte. Kunt u het even vertalen?

De heer **Piket** (C.H.U.): Ik zou het in meters kunnen vertalen, maar meen dat ik dat straks wel even kan doen. Ik moet 557 delen door een bepaald getal en kom dan op 538 m.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Het getal is 300 000. Als u daarmee nu begint, kunnen wij nog van uw deskundigheid profiteren.

De heer **Piket** (C.H.U.): Ik meen, dat het beter is, dat ik de Kamer hiermede niet te lang ophoud. Voor deskundigen als u, mijnheer Broeks die jarenlang met het omroepbeleid vertrouwd is geweest, is het een kleinigheid deze rekensom te maken.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Juist omdat ik meen, er iets van af te weten, vind ik dat hele betoog van u zo vreemd. Maar goed, leest u maar voor, wat ze u verteld hebben.

De heer **Piket** (C.H.U.): Mijnheer de Voorzitter! Wat denkt de Minister trouwens van het in de stukken vermelde voorstel van Radio Veronica om te gaan uitzenden op 118,2 m? Die golflengte is Nederland tijdens de conferentie in Kopenhagen in 1948 toegewezen met een maximum toegestaan zendvermogen van 5 kW. Die golflengte is dus bedoeld voor een regionale zender, zoals in de stukken staat, die ik dus heb gelezen, mijnheer Broeks.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Maar niet begrepen!

De heer **Piket** (C.H.U.): En begrepen!

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Neen, neen.

De heer **Piket** (C.H.U.): Aan het aantal zenders, dat men op deze golflengte wil laten uitzenden is geen beperking gesteld. Nederland heeft er op dit moment drie opgericht als steunzenders voor Hilversum 2, namelijk de zenders Hoogezand (regio Noord), Hengelo (regio Oost) en Hulsbergen (regio Zuid). Ze werken alle met een vermogen van 2,5 kW. De regio West is er nog niet bij.

De regionale zenders hebben dagelijks een pauze van 10.00 tot 17.00 uur. Zij worden dan dus niet gebruikt. Als men in de omgeving van Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam kleine zenders plaatste van circa 3 kW, zou men met een goede technische outfit ongeveer het gehele land kunnen bestrijken. Op deze wijze zou wel degelijk een ander station in de ether kunnen worden gebracht.

Ik meen dat dezerzijds duidelijk is aangetoond, dat de toestand in de ether op dit ogenblik zeker niet desastreus is, dat Nederland doordat er zoveel stations bij zijn gekomen geen figuur zal slaan op de conferentie in Genève en dat er zeker alternatieven zijn.

Mijnheer de Voorzitter! Met betrekking tot de vraag, wat de Minister nu ten opzichte van Radio Veronica gaat doen wil ik het volgende zeggen. Zojuist is verworpen het voorstel van orde om de verdere behandeling van deze wetsontwerpen aan te houden totdat aan de Tweede Kamer een nota over deze materie zou zijn aangeboden. De heer Gooden heeft zoëven een motie ingediend inhoudende het verzoek aan de Minister toe te zeggen, dat hij geen gebruik zal maken van zijn eventueel te verkrijgen bevoegdheid ten aanzien van de zeezender Veronica vóórdat hij heeft beslist over de aanvraag om zendmachtiging van de VOO op basis van artikel 13 van de Omroepwet.

Vaststaat, dat Hilversum 3 de laatste maanden op initiatief van de omroepverenigingen en gestimuleerd door de Minister van CRM aangehaakt heeft aan de „programmeringen” die Radio Veronica in de afgelopen veertien jaar heeft gebracht. Op deze wijze probeert men de aanhang die Radio Veronica heeft over te nemen.

Wij vrezen dat, wanneer de wetsontwerpen worden aangenomen

Piket

men, Veronica dan tussen schip en kade zal verdwijnen en dat geen gehoor zal worden gegeven aan de stem van honderdduizenden Nederlanders om deze horizontale programmering op deze wijze te houden.

Over de motie van de heer Gooden wil ik het volgende zeggen. In de derde alinea, waarin de Kamer de Regering een verzoek doet, staat dat de Minister wordt verzocht geen maatregelen te nemen voordat hij een beslissing zal hebben genomen over de aanvraag van de VOO op basis van artikel 13 van de Omroepwet. Ik vind dat deze motie eigenlijk een lacune bevat, omdat daarin niet staat vermeld dat deze beslissing moet zijn genomen in kracht van gewijsde. Met andere woorden, wanneer de beslissing door de Minister zal zijn genomen na advies van de Omroepraad, zal er hoger beroep mogelijk zijn. In deze motie staat niet uitdrukkelijk vermeld dat deze beslissing moet zijn gegaan in kracht van gewijsde. Met andere woorden, formeel is de Minister, wanneer hij deze motie zou aannemen, zonder meer gerechtigd om, als hij de beslissing heeft genomen, wel maatregelen ten opzichte van de Radio Veronica te nemen, ondanks een eventueel hoger beroep op grond van de BAB. Daarom zou ik met zoveel woorden aan de Minister van CRM willen vragen, wat hij van plan is te doen. Is hij van plan, wanneer hij zijn formele beslissing zal hebben genomen, maatregelen te nemen ten opzichte van Veronica, ondanks een eventueel hoger beroep, of is de Minister van plan uitdrukkelijk af te wachten totdat in hoogste instantie zal zijn beslist over de aanvraag van de VOO op basis van artikel 13 van de Omroepwet? Het zal de Minister natuurlijk bekend zijn dat er talloze haken en ogen aan een eventuele aanvraag zitten en dat er talloze bezwaren door de huidige omroepverenigingen kunnen worden opgeworpen. Vele vragen zullen moeten worden beantwoord.

Om deze reden zal ik graag met zoveel woorden van de Minister van CRM hierop een duidelijk antwoord ontvangen. Een deel van mijn fractie meent dat deze motie wel kan worden ondersteund. Een ander deel van mijn fractie aarzelt of wenst zijn stem aan deze motie nog niet te geven, totdat de Minister duidelijk zal hebben geantwoord op de door mij gestelde vragen.

Ik hoop dat later niet zal moeten blijken dat door deze motie aan de Minister een handvat is gegeven om toch na enige maanden te kunnen ingrijpen en aldus gehoor te geven aan de drang die door de verschillende omroepverenigingen op hem wordt uitgeoefend.

De heer **Schwarz** (D'66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de motie van een gedeelte van de C.D.A. nauwkeurig bestudeerd. Daarin staat uitvoerig geciteerd wat de Minister van CRM de vorige week al heeft toegezegd. Vervolgens staat er in feite, dat als de Minister nu maar gauw besluit, de zendmachtiging voor de VOO te weigeren, hij dan vervolgens zijn gang kan gaan. Er staat dus eigenlijk vrijwel niets in de motie. Mijn fractie heeft er echter niet veel bezwaar tegen. Men kan beter een honderdste ei hebben dan een geheel lege dop.

De heer **Vermeer** (P.v.d.A.): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal mij in deze derde instantie beperken tot de motie die door de heer Gooden en een aantal andere leden is ingediend. Ik zal daarover het voorlopige oordeel van mijn fractie geven.

Wij hebben in eerste en in tweede instantie betoogd, in het voetspoor overigens van de Regering, van hetgeen in de stukken staat en van de discussie in de Tweede Kamer, dat wij het verdrag en de wijziging van de Telefoon- en Telegraafwet zouden moeten beoordelen op de verdiensten van beide wetsontwerpen als zodanig. Ons betoog is steeds geweest, dat beide wetsontwerpen naar het oordeel van opeenvolgende regeringen en ook van onze fractie nodig zijn om bepaalde euvelen te bestrijden.

Wij hebben steeds een koppeling met allerlei andere zaken, die er natuurlijk wel enig verband mee houden – dat hebben wij nooit ontkend – afgewezen. Wij hebben afgewezen dat men de beslissing over de wetsontwerpen zou kunnen koppelen aan de vraag, of over de aanvraag van de VOO al dan niet gunstig zal worden beschikt. Wij hebben ook, hoewel dat zojuist niet expliciet aan de orde is geweest, afgewezen een koppeling met de nota inzake

Vermeer e.a.

het mediabeleid, althans in die zin, dat eerst een discussie over die nota moet hebben plaatsgevonden, zodat wij weten wat er met de Omroepwet gaat gebeuren, voordat wij bereid zouden zijn, over beide wetsontwerpen die wij wenselijk vinden, te stemmen en dus een beslissing te nemen. Dat is steeds de lijn geweest die wij hebben gevolgd. Wij zijn daarin gesterkt door de betogen van de Regering.

De motie van de heer Gooden heeft een ander karakter. Dat is volkomen duidelijk. De motie gaat er van uit, dat beide wetsontwerpen zullen worden aanvaard. Zij vraagt alleen dat de Minister van de hem dan gevraagde bevoegdheden geen gebruik zal maken, totdat over het verlenen van een zendmachtiging van de VOO is beslist. Welnu, in die zin is het bezwaar tegen de koppeling minder ernstig dan in de andere gevallen. Wij blijven echter met het probleem zitten, dat de verdere gang van zaken rond de wetsontwerpen nadat die door ons zijn goedgekeurd weer wordt gekoppeld aan de aanvraag van de VOO. Ik heb begrepen, dat er ook nog andere aanvragen zijn.

Dat blijft voor ons een koppeling die wij moeilijk kunnen aanvaarden, omdat daartegen voor mijn gevoel wezenlijk dezelfde bezwaren bestaan als tegen de andere koppelingen. Naar onze wijze van zien moeten die aanvragen een eigen procedure volgen. Er moet een advies komen van de Omroepraad, de Minister moet vervolgens een beslissing nemen. De heer Piket heeft er naar mijn mening terecht op gewezen, dat de mogelijkheid bestaat dat beroep wordt aangetekend. Daarvoor bestaat een heel eigen procedure. Hoe die zal verlopen weten wij niet. Of die veel of weinig tijd vraagt weten wij ook niet.

Ik vind dat op het ogenblik ook niet zo erg relevant, omdat wij die koppeling niet wensen. Ik heb natuurlijk goede nota genomen van hetgeen de Minister vorige week in tweede instantie aan het eind van zijn antwoord heeft gezegd. Dank zij de goede zorgen van de Kamer hebben wij daarvan een voorlopig verslag gekregen. Daaruit blijkt, dat hij het voor mogelijk houdt dat feitelijk gesproken beide zaken samenvallen. Dat is dan een toevalligheid die zich zou kunnen voordoen. Het is echter iets anders dan dat wij hier uitspreken, dat die zaken aan elkaar moeten worden gekoppeld.

Mijnheer de Voorzitter! Het zal duidelijk zijn, gezien de betogen in eerste en tweede instantie, dat wij niet goed zien hoe men dat in die opvatting zou kunnen doen. In de tweede plaats wijs ik erop – hoewel dat misschien iets minder belangrijk is, dat met name de heer Van Hulten verleden week uitdrukkelijk heeft gezegd, dat bij de voorbereiding van de internationale conferentie, die als onderwerp heeft de problematiek van de frequentieverdelingen, Nederland toch wel erg gehandicapt zou zijn, als er onzekerheid bestaat over onze houding met betrekking tot deze zaken. Het komt mij voor dat dat bezwaar, zij het misschien in wat mindere mate, minstens ten dele overeind blijft. Wij wachten uiteraard het antwoord van de Regering in dezen af ter bepaling van ons definitieve standpunt, maar het zal duidelijk zijn dat wij voorlopig tal van bezwaren tegen de motie zien.

De heer **Agterberg** (P.P.R.): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag mijn mening over de motie geven. Na alle uiteenzettingen van tegenstanders van Radio Veronica van verleden week, die vaak leken op een uitnodiging aan de Minister om met de Omroepwet wat de hand te lichten, zijn wij nu een heel stuk op de goede weg. De motie gaat er in feite van uit, dat Veronica zelf een zendmachtiging heeft aangevraagd en houdt daarmee rekening. Dat waarden wij positief; wij vinden dat een goede zaak in deze motie. Aan de andere kant hebben wij in het debat van verleden week allerlei toezeggingen van de Minister gehoord. Eigenlijk worden die in deze motie voor een deel herhaald. Wij hebben vertrouwen in het beleid van de Minister en zullen dat dan ook afwachten. In die zin hebben wij niet zozeer behoefte aan de motie.

In het laatste stukje zit toch nog iets, wat naar onze mening in de verkeerde lijn van verleden week lijkt te liggen. De Minister wordt nu niet meer gevraagd, de hand te lichten met de Omroepwet. Er staat terecht ook in, dat nu de beslissing moet worden genomen. In feite valt dan nu de beslissing. Dan krijgen wij ech-

Agterberg

ter een opmerking over het niet gebruik maken van de bevoegdheden, alleen ten aanzien van Veronica. Het lijkt mij, dat het toch niet uitgesloten is, dat andere gegadigden of zendgemachtigden hierin terecht aanleiding tot verwijten vinden ten opzichte van het optreden van de Minister, als hij hiermede zou meegaan.

De heer **Polak** (V.V.D.): Mijnheer de Voorzitter! Het is correct tegenover de Regering, dat wij voor zover ons mogelijk onze mening over de motie nu al geven. Overigens hebben wij geen behoefte aan een derde termijn. Ik heb niet de indruk, dat er veel nieuws voor de dag is gekomen en het standpunt van mijn fractie is bekend. Wij zouden de wetsontwerpen graag steunen, maar wij menen dat er een mogelijkheid moet worden geschapen om een zelfde programma als dat van Veronica te blijven uitzenden. Te dien aanzien toont de Regering niet het minste enthousiasme. Dat maakt voor ons de wetsontwerpen tot dusver ook niet aanvaardbaar.

Over de motie kan ik eigenlijk niets zeggen. Ik zou graag het oordeel van de Minister daarover horen en daarna zal mijn fractie haar standpunt bepalen. Ik wil, evenals de mij voorafgaande spreker, wel uitdrukkelijk zeggen dat het mij niet juist lijkt – ik meen, dat nog een zeezender een aanvraag heeft ingediend – dat tegen de ene zender zou worden opgetreden als de wetten in werking zijn, en tegen de andere niet. Ik meen dat ik de motie zo moet lezen, dat de wetten niet in werking zullen treden, zolang op alle aanvragen geen beslissing is genomen. Gaarne wil ik daarover ook de mening van de Minister horen.

Staatssecretaris **Van Hulst**: Mijnheer de Voorzitter! Het doet mij uiteraard genoegen, dat de geachte afgevaardigde de heer Meuleman zich lovend heeft uitgesproken over de mogelijkheden, die ook in de toekomst aan het hospitaalkerkchip De Hoop gegeven zijn. Ik zou overigens opnieuw willen opmerken, dat de positie van „De Hoop” bij deze beide wetsontwerpen op geen enkele wijze in het geding is en dat dus, als het al de bedoeling is geweest van de heer Meuleman om de Regering te prijzen, de Regering dit uiteraard waardeert – zij waardeert het altijd als iemand haar wil prijzen – maar dat dit in dit verband niet per se had behoeven te gebeuren.

De belangrijkste vragen die op mij zijn afgekomen, komen van de geachte afgevaardigde de heer Piket. Het is mij gebleken – zoals het kennelijk ook een aantal geachte afgevaardigden is gebleken, – dat de heer Piket ditmaal zijn huiswerk goed heeft laten maken.

De heer **Polak** (V.V.D.): Mijnheer de Voorzitter! De heer Piket moet weten, hoe hij aan zijn zaken komt. Ik dacht, dat het geen gebruik was dat de Staatssecretarissen alles zelf maken wat zij hier zeggen. Zij hebben een hele achterban. Als een kamerlid het nodig vindt een deskundige te raadplegen en dat hier vertelt, dan is dat het goed recht van een kamerlid.

De heer **Broeks** (P.v.d.A.): Ik hoop dan wel dat in die gevallen de Minister of de Staatssecretaris zelf begrijpt wat hij vertelt.

De **Voorzitter**: Ik vraag mij toch af, of de toon van discussie, die wij ons nu aanmeten, langzamerhand nog wel helemaal in deze Kamer past.

Staatssecretaris **Van Hulst**: De eerste vraag van de heer Piket was, of Veronica werkelijk overlast veroorzaakt. Om te beginnen zou ik er opnieuw op willen wijzen, zoals inmiddels een keer of vijf is gebeurd, dat de beide wetsontwerpen niet gericht zijn op het reguleren van storingen of op het voorkomen van storingen. De wet moet ons de mogelijkheid geven op dit ene kleine deelterreintje, de open zee, die niet binnen enig territoriaal bereik ligt, op te treden tegen illegale zenders. Iedereen die op het land in Nederland zou doen wat Veronica doet, wordt onmiddellijk in de kraag gepakt. Iedereen die dit zou doen binnen onze territoriale wateren, wordt onmiddellijk in de kraag gepakt.

Alleen als men toevallig een schip kan uitrusten en buiten de territoriale wateren kan gaan liggen, dan kan men de orde in de

Staatssecretaris Van Hulst

ether verstoren. De wetsontwerpen beogen rechtsgelijkheid tot stand te brengen op het terrein van de regulering van de ethergolven.

De heer **Van Riel** (V.V.D.): Het essentiële verschil is juist, dat er nog één punt in de wereld is, waar u niets te regelen hebt, namelijk de vrije zee. U hebt eigenlijk nog niet duidelijk gemaakt, waarom nu alles geregeld moet worden wat op radio en televisie betrekking heeft.

Staatssecretaris **Van Hulst**: Ik heb het ook niet over de vrije zee gehad zoals ongetwijfeld duidelijk is geworden. Ik heb het gehad over de regeling van de ether.

De heer **Van Riel** (V.V.D.): U hebt „vrije zee” genoemd. Het is een essentieel onderdeel, want als het niet om de vrije zee ging, hebt u terecht gezegd dat u op het land in Nederland op dit gebied al alles regelen kunt. De vraag blijft dus over: Waarom mag er op het gebied van radio en televisie geen enkele vrijheid bestaan? Dat is de kern van de zaak. U hebt zelf gesteld aan het begin, dat het niet ging om storingen in de ether te regelen. Ik heb in mijn naïviteit altijd gemeend, dat dit eigenlijk het enige motief was dat gelden kon.

Staatssecretaris **Van Hulst**: Internationaal zijn 104 landen overeengekomen het schaarse goed van de golflengten – de beperkte hoeveelheid die daarvan beschikbaar is op de midden- en de lange golf – te verdelen, ten einde ze zoveel mogelijk en zo gunstig mogelijke kansen te geven om benut te worden. Dat is een internationaal verdrag, dat naar ik meen dateert van 1933. In ieder geval is het veel ouder dan de problematiek waarover wij nu spreken. Op grond van dat verdrag zijn later ontwikkelingen ontstaan, waaruit uiteindelijk het verdrag van Straatsburg is voortgevloeid, ten einde een laatste lacune op dit terrein ook te kunnen regelen.

Als wij niet in staat zijn het misbruik maken van ethergolven vanaf de vrije zee te reguleren, kunnen wij de rest van die zaak op het land eigenlijk ook maar beter vergeten. Ik zie dan althans geen rechtsgelijkheid meer; het zou vanaf het land wél en vanaf een kottier niet verboden zijn.

Ik kom tot de argumenten van de heer Piket, mijnheer de Voorzitter. Hij heeft de Britse commerciële omroep genoemd, die pas na Veronica de golflengte van 538 m is gaan gebruiken. Dit is ook al uitgebreid in de Tweede Kamer aan de orde geweest. Deze golflengte is toegewezen aan de Britten. Dat zij er een bepaalde periode geen gebruik van hebben gemaakt, wil niet zeggen dat, als een piraat onzerzijds deze golflengte in beslag neemt, de Britten er plotseling van af zouden moeten blijven. De Britten hebben ons terecht helemaal niet gevraagd, of zij mogelijk Veronica enige overlast zouden bezorgen. Zij hebben ook niet gevraagd, of zij alsjeblijft beginnen mochten en of wij dan wilden zorgen dat Veronica verder op deze golflengte stil zou zijn. Zij hadden met ons simpelweg niets te maken. Het was het hun toegewezen etherterritoire.

De heer **Piket** (C.H.U.): Maar wél bestemd voor regionale omroepen.

Staatssecretaris **Van Hulst**: De Engelse stations moeten inderdaad regionaal werken voor een Engels publiek. De veldsterkte die wordt gemeten is te groot, met name van Bettersbea. Nogmaals, hier zijn de Britten niet helemaal precies in de pas met het hun toegewezen. Zij doen in zee hetzelfde wat wij met Hilversum I en II van plan zijn. Omdat anderen op grote afstand op of vlak naast onze golflengten zitten, moeten wij de sterkte van Hilversum I en II opvoeren van 120 naar 300 kW. Op die manier zullen wij bewerkstelligen dat de mensen in Nederland ons op de ons toebehorende golflengten redelijk goed kunnen ontvangen.

De heer **Piket** (C.H.U.): Dat doen wij toch met de hulpzenders in noord, oost en zuid?

Staatssecretaris Van Hulten

Staatssecretaris Van Hulten: Daar kom ik nog over te spreken. Dat is ook nog een sub-punt.

De heer Piket (C.H.U.): De Staatssecretaris kan er straks wel op terugkomen, maar het is bij dit punt van belang.

Staatssecretaris Van Hulten: Tot mijn verbazing wordt door niemand over de FM-zenders gesproken. Aangezien de geachte afgevaardigden er niet over spreken, kan ik ze ook buiten de discussie houden. Vermoedelijk heb ik ze in de Tweede Kamer afdoende behandeld.

De drie regionale zenders dienen in de grensgebieden voor het opvangen van desalniettemin bestaande problemen. Op iedere golflengte is het zo druk, dat wij ook een ons rechtmatig toegewezen golflengte met de ons rechtmatig toegewezen sterkte (7,5 kW in totaal) in gebruik hebben genomen, om ervoor te zorgen dat mensen in Groningen, Twente en Limburg een zoal niet vlekkeloze dan toch redelijke ontvangst hebben. Wij houden ons met die drie zenders aan de regels. Engeland, dat rondom in het water ligt, mag ervan uitgaan dat niemand anders de hem toegewezen golflengte zal gebruiken. Op dezelfde grond wil Engeland in de regionale zenders wat meer kracht leggen om ervoor te zorgen dat hun mensen hun eigen stations redelijk goed kunnen ontvangen. In feite probeert Engeland met de opgevoerde sterkte, met name van Bettersbea, Veronica wat weg te drukken. Mogen zij soms? Het is gestolen; zij proberen alleen maar het gestolene terug te krijgen. Mag je dat soms op dit internationaal geregelde terrein? Ik moet u zeggen, mijnheer de Voorzitter, dat ik stomverbaasd ben over het feit, dat er uit de kring van de C.H.U. dit soort opmerkingen komt.

Het spectrum van 1 mei 1973 is, goddank, ook hier ter sprake gekomen. Ik heb de 1448 zenders in de spectrumtekening niet kunnen aantreffen. Ik neem aan, dat de heer Piket dezelfde tekening heeft gebruikt. Er staan 630 zenders in aangegeven. Die missing van ruim 800 zenders zou ik ook wel eens ingetekend willen zien. Ik zou dus graag het andere spectrum willen zien.

Ik meen het door de heer Piket opgevoerde kW-getal zoëven al enigszins te hebben verklaard. Ik wil er uitdrukkelijk bij zeggen, dat ik er niet gelukkig mee ben, maar in feite zijn al die landen bezig met een poging, hun eigen golflengten te verdedigen tegen al die anderen die daarop ten onrechte inbreuk maken.

Nu de alternatieven. Over de 445 m is natuurlijk weer uitvoerig gepraat. Ik heb de vorige keer al gezegd, dat ook Frankrijk en Rusland in de correspondentie en nota-uitwisseling over deze golflengte niet precies conform de regels werken. Ik betreur dat uiteraard, maar dat geeft ons nog niet het recht helemaal maar over die regels heen te wandelen. Als ik merk, dat anderen zich niet precies volgens de letter van een verdrag of overeenkomst gedragen, ben ik desnoods bereid op internationale conferenties datzelfde standpunt namens Nederland te verdedigen en te zeggen: Nou mensen, wij gaan ons ook eens in de grijze zone aan de rand van de regels bewegen om te kijken wat er dan te bereiken valt. Ik ben er echter geen voorstander van, als piraat te moeten optreden. Zolang wij geen recht hebben op de 445 m ben ik er geen voorstander van, ten onrechte van die golflengte gebruik te maken. Ik ben geen dief en wil dat ook niet worden.

Gesproken is over het feit, dat mogelijk in de middengolf tijdens de conferentie in Genève die in oktober begint ruimte zal worden gemaakt voor die vijftien stations. Ik heb in de Tweede Kamer al medegedeeld, dat de middengolf vrijwel vol is. Dat is eigenlijk te zwak uitgedrukt, omdat de middengolf zo vol is, dat de zenders elkaar hinderen. Toch wordt op technisch terrein gezocht naar de mogelijkheid de bandbreedten ietsjes te verkleinen en met andere woorden de frequentie een klein beetje te veranderen om ruimte te scheppen om die vijftien zenders (misschien zijn het er iets meer of iets minder) er nog in te passen. Dat betekent voor alle stations dat de uitzendingen iets minder perfect worden. Wij zullen er in heel Europa onder moeten lijden. Ik vind dat aanvaardbaar, omdat het een schaars goed is met een eindige voorraad. Als het op is, moeten wij desnoods allemaal bereid zijn, ons eigen etherterritorium ietsjes in te krimpen opdat er ruimte komt voor nog enkele stations.

De heer Piket heeft als alternatief de 118 m genoemd. Of was het de 188?

De heer Piket (C.H.U.): De 188.

Staatssecretaris Van Hulten: Mijnheer de Voorzitter! Ik meen de 188 m in de Tweede Kamer ook uitputtend te hebben behandeld. Indertijd is door Veronica deze golflengte ook al aan de Regering voorgelegd. Dit is de golflengte, waarop de Nederlandse steunzenders in Hoogezand, Hengelo en Hulsberg uitzenden ter ondersteuning van de zender op 298 m, waarop op het ogenblik overdag Hilversum 2 uitzendt en na 19.00 uur Hilversum 3. Ook de RONO en de Radio-Omroep Zuid zenden op die golflengte uit. Nederland mag op die golflengte maximaal 7,5 kW installeren. De genoemde drie steunzenders hebben alle drie een capaciteit van 2,5 kW, zodat wij ons de ons toegewezen portie hebben opgemaakt. Het gebruik van deze golflengte voor een landelijke zender is ondoenlijk.

Ik heb begrepen, dat de heer Piket suggereerde om behalve de genoemde drie nog een aantal steunzenders op de 188 m te laten uitzenden, omdat die golflengte toch van ons is en wij dan onze gang kunnen gaan. Mijn probleem daarbij is natuurlijk, dat wij dan weer met het andere element worden geconfronteerd. Het gaat immers zowel om de golflengte als om de sterkte van het station. Wij hebben dan weliswaar terecht de golflengte in gebruik maar zouden te veel sterkte „pakken” en daardoor stations elders hinderen.

Voorts wil ik nog iets over de storingen zeggen. Het verbaast mij wat dat degenen die denken dat in deze storingen niet voldoende argument zou liggen om deze wetsontwerpen aan te nemen, kennelijk niet ter hand is gesteld een brief van Radio Veronica, een brief helaas zonder datum. Hierin staat aan het begin:

„Radio Veronica wil met nadruk een aantal uitspraken weerleggen die vanmorgen werden gedaan door staatssecretaris van Hulten.”

De datering van deze brief loopt parallel met de behandeling in de Tweede Kamer een half jaar geleden. Ik neem aan dat de heren van Veronica en de geachte afgevaardigden die deze zaak diepgaand hebben bestudeerd deze brief wel kennen. Het is echter toch wel goed voor de andere leden der Kamer dit onderdeel ook ter kennis van hen te brengen voor een oordeelvorming.

Onder punt 3 van deze brief staat:

„De bestaande 538 meterband zou ook ongestoord kunnen doorwerken met haar bestaande vermogen van 10 kW, wanneer de zender in Den Haag, b.v. op de Scheveningse Pier, zou worden geplaatst. Technisch zou richting-onderdrukking moeten plaatsvinden om storingen in Engeland en Zwitserland tegen te gaan. Dit is echter een technisch goed te realiseren zaak op het moment dat de zender op het vasteland zou staan; aan boord van het zendschip is met gerichte antennes niet te werken i.v.m. het feit dat het schip twee maal per etmaal 180° draait.”

Het lijkt mij duidelijk dat dit citaat betekent dat zelfs Veronica hiermee toegeeft dat het als zendschip storingen in Engeland en Zwitserland veroorzaakt. Het wil daarvan afkomen, maar zoals het er nu ligt, veroorzaakt het storingen en dat het storingen veroorzaakt, behoef ik nu niet verder met gegevens namens de Regering aan te tonen.

Vervolgens wil ik nog iets zeggen in verband met een vraag van de heer Vermeer. Inderdaad ben ik gehandicapt als de bestaande situatie nog enige maanden voortduurt. Het is erg vervelend in de contacten met andere landen om voortdurend te moeten werken met in je achterhoofd de angst: op welk moment zal mijn gesprekspartner zeggen dat hij niet bereid is door te praten over de nieuwe golflengte, omdat hij ons terecht kan verwijten dat wij een gestolen golflengte tolereren? Aangezien het wettelijke instrumentarium ontbreekt, kan in de toekomst niet zonder meer worden verwacht dat wij dit soort internationale afspraken

Staatssecretaris **Van Hulten e.a.**

zullen nakomen. Waarom zou welke partner dan ook met ons een afspraak maken, als wij continu in overtreding met een afspraak zijn?

Dit betekent dat het voor mij moeilijk is om dit soort contacten te leggen, te onderhouden en tot een gunstig resultaat te brengen. Ik ben bereid geweest, deze handicap te nemen. Men moet soms met een handicap leven en als men weet dat men die heeft, kan men er mogelijk toch nog iets van maken. Als het dus nog enige maanden zou duren, voordat zou worden beslist op alle punten over de zaken die hier aan de orde zijn gesteld, dan zou ik gedurende die maanden met die handicap zitten. Het zal duidelijk zijn dat ik een handicap die ik kwijt kan liever kwijt ben dan over een paar maanden. Als dat niet anders kan – ik kan mij voorstellen dat in deze hele problematiek nog andere overwegingen mede een rol spelen dan alleen maar overwegingen die verband houden met golflengten, frequenties en sterktes van zenders – dan zullen die andere overwegingen mogelijkwijze tot het aanvaarden van zo'n handicap moeten leiden.

Minister Van Doorn: Mijnheer de voorzitter! Ik ben de geachte afgevaardigde de heer Meuleman dankbaar voor de toegezegde steun voor wat betreft het stemmen over de wetsontwerpen. Hij komt echter langs een andere weg dan de Regering tot de conclusie dat voor deze wetsontwerpen behoort te worden gestemd. Ik heb begrepen, dat zijn gedachte ongeveer was dat men, als men geen behoefte aan pop gevoelt, moet zeggen, dat die niet mag. De Regering zou met die benadering grote moeite hebben. De Regering heeft te maken met de wet. In de wet wordt die benadering niet gekozen. De wetgever heeft een aantal dingen vastgesteld en in het bijzonder gezegd, dat de vraag van de inhoud van het programma, behalve wat betreft de artikelen 45 lid 3 en 35 lid 2, een vraag is van de zendgemachtigden. Ik herhaal wat ik de vorige week in de Kamer heb gezegd. De Regering acht dit een juiste gedachte. Ik leg daar nog eens de nadruk op.

Vervolgens meen ik de opmerkingen van enkele geachte afgevaardigden die zich in het bijzonder tot mij hebben gericht, zoals de heren Gooden, Piket, Vermeer, Polak en Ijmkers, het best te kunnen beantwoorden in het kader van enkele kanttekeningen die ik wil maken bij de motie die is ingediend door de geachte afgevaardigde de heer Gooden.

De Regering – dat is vorige week naar mijn mening door ons duidelijk tot uitdrukking gebracht – acht het leggen van een koppeling tussen de onderhavige wetsontwerpen en de Omroepwet en de materie die daarin aan de orde is onjuist. Nog eens met andere woorden gezegd: Die koppeling is niet door de Regering gelegd. Dat neemt niet weg, dat men kan uitkomen op een handelen waarin anderen een zekere koppeling zouden kunnen zien.

Wat leest de Regering niet in deze motie en wat leest zij er wel in? Ik hecht eraan dat, opdat er helderheid zal zijn, hier duidelijk naar voren te brengen. Wat wij niet in de motie lezen is de door de heer Piket gesuggereerde gedachtengang, als zou men het zo moeten zien, dat de Regering met een Koninklijke Boodschap tot inwerkingtreding van de wijziging van de Telefoon- en Telegraafwet zou moeten wachten, totdat in gewijsde, zoals hij het uitdrukt, vaststaat wat uiteindelijk met een aanvraag van Veronica – ik neem maar even aan, dat hij de lopende aanvraag bedoelt – gebeurt.

Welnu, ik wil volstrekt duidelijk zijn. Indien de geachte indienen van deze motie een dergelijke gedachtengang over deze motie heeft gehad, zou naar mijn mening de Kamer heel juist handelen door de motie af te stemmen. Ik zou dan gaarne namens de Regering de motie met grote stelligheid ontraden. Over de reden daarvoor is vorige week omstandig gesproken. Het zou betekenen, dat men de zaken ad calendae graecas voor zich uit schoof, in ieder geval voor lange tijden. Er kunnen van verschillende kanten beroepen worden ingediend. De Regering heeft dat verder als zodanig, ook wat de termijnen betreft, niet in de hand. Een dergelijke gang van zaken zou volkomen indruisen tegen de argumentatie die de Regering, in het bijzonder bij monde van Staatssecretaris Van Hulten, aan de Kamer heeft voorgelegd. Een voortvarende afhandeling van deze ontwerpen is in het belang van een behoorlijke ordening in de ether geboden.

Minister **Van Doorn e.a.**

Dat wordt dus mijnerzijds in de motie niet gelezen. Wat ik wel lees in de motie, is, dat tegenover de Regering de wens wordt uitgesproken dat zij, als de motie wordt aanvaard, eerst in de persoon van de Minister van CRM haar beslissing neemt inzake de voorliggende aanvraag van de VOO en pas na die beslissing – om het in juridische taal uit te drukken: na die beslissing in eerste instantie – komt tot de bevordering van de inwerkingtreding van de wijziging van de Telegraaf- en Telefoonwet, ook weer indien uw Kamer deze wijziging tot een definitieve zou hebben verklaard.

Mijnheer de Voorzitter! Dit lees ik dus in de motie. Ik ga niet in op het punt, dat hierin alleen Veronica wordt genoemd. De geachte afgevaardigde de heer Gooden zal dat kunnen billijken. Het zou namelijk niet consistent zijn, als ik anders zou spreken, gezien datgene wat ik daarover verleden week heb gezegd. Een zodanige uitzondering alleen voor Veronica te maken, zou een gedachtengang zijn, die de Regering niet voorstaat, maar in feite komt in de motie de vraag naar voren: Wilt u eerst een beslissing nemen over het voorliggende verzoek van de VOO en pas daarna tot de inwerkingtreding besluiten? Welnu, hoezeer ik van mening ben dat hier geen strikte koppelingen moeten worden gelegd, in de praktische gang van zaken zal de volgorde zijn zoals in de motie is aangeduid. Eerst zal ik dus als Minister van CRM – en ik weet niet of dat lang zal duren; daarvoor ben ik in de eerste plaats afhankelijk van het tempo van de Omroepraad – een uitspraak doen over de voorliggende aanvraag van de VOO, welke reeds is ingediend, en eerst daarna zal de Regering bevorderen, dat bij Koninklijke Boodschap de wijziging van de Telegraaf- en Telefoonwet in werking treedt.

De beraadslaging wordt gesloten.

De Voorzitter: Op verzoek van de heer De Jong schors ik de vergadering voor enige tijd.

De vergadering wordt te 15.42 uur geschorst en te 16.00 uur hervat.

De Voorzitter: Ik geef het woord aan de heer Gooden, die het mij gevraagd heeft in verband met de door hem ingediende motie.

De heer **Gooden** (K.V.P.): Mijnheer de Voorzitter! Een meerderheid van deze Kamer heeft zich, zij het genuanceerd, in principe uitgesproken voor de materiële inhoud van de motie. De fractie van de Partij van de Arbeid heeft zich in ieder geval zeer concreet tegen de materiële inhoud van de motie opgesteld.

De Minister heeft door zijn duidelijke toezegging de materiële inhoud van de motie overgenomen. Daarom heeft het geen zin de motie te handhaven.

Wij danken de Minister voor zijn toezeggingen en ik trek hierbij de door mij ingediende motie in.

Onze fractie zal zich bij de stemming over de wetsontwerpen vóór aanvaarding van de wetsontwerpen uitspreken.

De Voorzitter: Aangezien de motie van de heer Gooden c.s. is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van behandeling meer uit.

Aan de orde is de **stemming** over het wetsontwerp Goedkeuring van de op 22 januari 1965 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Overeenkomst ter voorkoming van radio-omroep- of televisieuitzendingen door stations buiten nationaal gebied (11 373).

De Voorzitter: Ik geef het woord aan de heer Piket tot het afleggen van een korte verklaring.

De heer **Piket** (C.H.U.): Mijnheer de voorzitter! Een gedeelte van mijn fractie is bevredigd door de medelingen van de Minister naar aanleiding van de door de heer Gooden c.s. ingediende motie. Een ander gedeelte van mijn fractie is echter van mening, dat

Piket e.a.

uit het antwoord van de Minister van CRM duidelijk is gebleken, dat zijn maatregelen niet zullen worden opgeschort totdat de beslissing in kracht van gewijsde zal zijn gegaan. Dit gedeelte van mijn fractie zal derhalve tegen de beide wetsontwerpen stemmen.

Het wetsontwerp wordt met 49 tegen 12 stemmen aangenomen.

Vóór hebben gestemd de heren Boukema, Diepenhorst, Brongersma, Rang, Elfferich, Tjeerdsma, Van Hulst, Beerekamp, Agterberg, De Geer van Oudegein, Tonnaer, Van Wijk, Van der Maden, Horbach, De Rijk, Vergeer, Gooden, Terwindt, Mertens, Meuleman, De Jong, Teijssen, Martini, Maeijer, Kweksilber, De Zeeuw, Broeksz, Steenbergen, Nederhorst, Versloot, Christiaanse, Kaulingfreks, Vugts, Maaskant, Meester, Mater, Kolthoff, Troostwijk, Verburg, Zoon, Franssen, Van Kuik, Kloos, Draijer, Van der Kruijs, Vermeer, Albeda, Maenen en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heer Rijnders, mevrouw Wassen-van Schaveren, de heren Van Hemert tot Dingshof, De Vries, Piket, De Wilde, Van Riel, Zoutendijk, Polak, Baas, IJmker en Schwarz.

Het wetsontwerp Wijziging van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Stb.* nr. 7) (bestrijding omroepuitzendingen buiten elk nationaal gebied) (nr. 11 374) wordt zonder stemming aangenomen.

De **Voorzitter**: De aanwezige leden van de fracties van de V.V.D. en de C.P.N., alsmede mevrouw Wassen-van Schaveren en de heren Rijnders, De Vries, Piket en Schwarz zal, op hun verzoek, aantekening worden verleend, dat zij geacht wensen te worden tegen dit wetsontwerp te hebben gestemd.

De vergadering wordt te 16.10 uur gesloten.

LIJST VAN INGEKOMEN STUKKEN

met de door

de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1° de volgende regeringsmissives:

een, van de Minister van Buitenlandse Zaken, houdende mededeling van de tekst van een tweetal overeenkomsten inzake het handelsverkeer en de technische samenwerking tussen de Europese Economische Gemeenschap en de lid-staten, enerzijds, en de Libanese Republiek, anderzijds;

een, van alsvoren, ten geleide van een verzameling van de teksten der resoluties, welke zijn aangenomen tijdens de 28ste zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (18 september tot 18 december 1973);

een, van de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, ten geleide van het algemene rapport over het jaar 1972 van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek (ESRO);

een, van de Minister van Financiën, ten geleide van een overzicht omtrent de kosten, die voor een uitgaveblokkade in 1974 in aanmerking komen;

een, van de Minister van Verkeer en Waterstaat, ten geleide van een exemplaar van verschenen herziene bladen van de Waterstaatskaart: blad 20 Lelystad-West, blad 26 Harderwijk-Oost, blad 49 Bergen op Zoom-Oost;

een, van alsvoren, houdende mededeling, dat hij de rijks-hoofdinspectie van het Verkeer voor Overheidsdiensten te 's-Gravenhage heeft verzocht om aan de leden van de Eerste Kamer, die daarom verzoeken, een additionele toewijzing voor benzine te verstrekken voor zover die leden daarvoor in aanmerking komen;

een, van alsvoren, ten geleide van een aan hem uitgebracht advies van de Advies-Commissie Tweede Nationale Luchthaven, inzake de procedure die bij de beslissing over een tweede nationale luchthaven zou moeten worden gevolgd.

De Voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen.

De bijlagen zijn nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden;

2°. een missive van de Minister van Buitenlandse Zaken ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, en ten geleide van de Franse en de Engelse tekst en de vertaling in het Nederlands van de op 10 mei 1973 te Genève tot stand gekomen Overeenkomst tot oprichting van het Europees Laboratorium voor Moleculaire Biologie (*Trb.* 1973, 162), alsmede van een toelichtende nota bij deze overeenkomst (12 775).

Deze missive is inmiddels gedrukt en aan de leden toegezonden.

Het *Tractatenblad* is nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden;

3°. acht missives van de directeur van het Kabinet der Koningin, houdende mededeling van de goedkeuring door H.M. de Koningin van een aantal ontwerpen van wet, aangenomen in de vergaderingen der Kamer van 4 en 11 december 1973.

De Voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen.

De bijlagen zijn nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden;

4°. de volgende geschriften:

een, van Sj. F. Bronts te Amsterdam, met betrekking tot de beoordeling van het beleid van de Regering, onder meer naar aanleiding van de olieboycot.

Dit geschrift is neergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden en wordt van belang geacht voor de leden en plaatsvervangende leden van de vaste Commissies voor de Hoge Colleges van Staat en Algemene Zaken, voor Economische Zaken en voor Verkeer en Waterstaat;

een, van het bestuur van de stichting organisatie gescheiden mensen, zijnde een telegram, met betrekking tot de indexeringsmaatregel ten aanzien van de alimentatie;

een, van H. D. C. Visser te Amsterdam, met betrekking tot de vertoning van een Deense film over het leven van Jezus.

Deze geschriften zijn neergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden en worden van belang geacht voor de leden en plaatsvervangende leden van de vaste Commissie voor Justitie;

een, van het gemeentebestuur van Goor, zijnde een adhesiebetuiging aan de motie van de Twenteraad, met betrekking tot rijkswegen.

Dit geschrift is neergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden en wordt van belang geacht voor de leden en plaatsvervangende leden van de vaste Commissie voor Verkeer en Waterstaat;

een aantal, onder meer van H. de Moree Sr. te Amsterdam, met betrekking tot de zogenaamde Veronicawetten.

Dit geschrift is neergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden en wordt van belang geacht voor de leden en plaatsvervangende leden van de vaste Commissie voor Verkeer en Waterstaat, voor Justitie en voor Cultuur en Recreatie;

een, van het gemeentebestuur van Rotterdam, ten geleide van een door de raad dier gemeente aanvaarde motie van mr. H. E. Koning e.a., met betrekking tot het wetsontwerp Selectieve investeringsregeling (12 045).

Dit geschrift is neergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden en wordt van belang geacht voor de leden en plaatsvervangende leden van de vaste Commissies voor Economische Zaken, voor Financiën en voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;

een, van mevrouw J. A. de Geus-Van Maanen, met betrekking tot de stijging van de kosten van levensonderhoud en de verhoging der lonen.

Dit geschrift is neergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden en wordt van belang geacht voor de leden en plaatsvervangende leden van de vaste Commissies voor Sociale Zaken en voor Economische Zaken;

een, van het gemeentebestuur van Rotterdam, ten geleide van een tweetal door de raad dier gemeente aangenomen moties, te weten, één van de heer drs. A. J. Lems e.a. en één van mevrouw H. Vos-Krul e.a., met betrekking tot de Wet financiering snelle kweekreactor.

Dit geschrift is neergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden en wordt van belang geacht voor de leden en plaatsvervangende leden van de vaste Commissies voor Economische Zaken, voor Financiën en voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne;

een, van het gemeentebestuur van Heerlen, ten geleide van een motie, met algemene stemmen aangenomen in de vergadering van de raad dier gemeente, met betrekking tot mijnsluizingen en werkgelegenheid.

Dit geschrift is neergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden en wordt van belang geacht voor de leden en plaatsvervangende leden van de vaste Commissies voor Sociale Zaken en voor Economische Zaken;

een, van mejuffrouw H. Boef te Voorschoten, zijnde een telegram met betrekking tot radio Veronica;

een, van A. P. Luijt te Den Haag, met betrekking tot als-voren.

Deze geschriften zijn neergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden en worden van belang geacht voor de leden en plaatsvervangende leden van de vaste Commissies voor Verkeer en Waterstaat, voor Justitie en voor Cultuur en Recreatie.